

СУЧАСНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

М. В. ГОНЧАР

(Хмельницький національний університет)

Анотація. *Мета статті полягає в оприлюдненні думки автора щодо уточнення сутності ресурсного потенціалу підприємства, його структуризації та висвітленні особливостей управління ресурсним потенціалом у сучасних ринкових умовах. Методика дослідження.* *Вирішення поставлених у статті завдань базується на діалектичному підході та загальнонаукових методах пізнання. Результати.* *Розкрито авторський підхід до визначення сутності та підходів щодо структуризації ресурсного потенціалу сучасного підприємства. Акцентовано увагу на тому, що ресурсний потенціал є базовим, системоутворюючим елементом економічного потенціалу підприємства, так як саме він визначає системні ресурсні можливості та здатність підприємства вирішувати конкретні проблеми й завдання, а отже, об'єднує в собі цілі, рушійні сили та джерела потенційного розвитку. Практична значущість результатів дослідження.* *Обґрунтовано виділення основних елементів ресурсного потенціалу, які мають ключовий вплив на забезпечення його розвитку. Досліджено вплив процесів євроінтеграції на управління підприємством та його ресурсним потенціалом.*

Ключові слова: *потенціал, ресурси, ресурсний потенціал, можливості, управління потенціалом, розвиток.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Динамічні зміни соціально-економічних умов, посилення міжнародної конкуренції, глобалізація та євроінтеграція, необхідність забезпечення конкурентоспроможності підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках, безпосередньо стосуються управління їх ресурсним потенціалом. Для вирішення сучасних проблем необхідно якісно розвивати основну системоутворюючу складову сукупного потенціалу підприємства – ресурсний потенціал. Важливою передумовою ринкового успіху підприємства в сучасних умовах є формування ефективного механізму управління його ресурсним потенціалом. Управління ресурсним потенціалом необхідно здійснювати так, щоб усі його елементи були збалансованими та оптимізовано взаємодіяли.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження ресурсного потенціалу підприємства здійснюється у працях учених: І. Ансоффа, О. Анчишкіна, М. Войнаренка, О. Гончар, Н. Кирич, Т. Клебанової, Н. Краснокутської, А. Мескона, Н. Міценко, І. Міщука, І. Репіної, Г. Савіної, М. Старовойтова,

А. Дж. Стрікленда, А. Томпсона, О. Федонина, М. Шарко, А. Череп та ін. Однак потребують подальшого розвитку аспекти управління ресурсним потенціалом підприємства, забезпечення його подальшого розвитку.

Формування цілей статті (постановка завдання). Мета публікації полягає в оприлюдненні думки автора щодо уточнення сутності ресурсного потенціалу підприємства, його структуризації та висвітленні особливостей управління ресурсним потенціалом у сучасних ринкових умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Дослідження сутності ресурсного потенціалу підприємства обґрунтовують висновок про те, що хоча більшість дослідників сходяться на думці про важливість і необхідність ефективного управління ресурсним потенціалом підприємства, однак, в економічній літературі не вироблено єдиного підходу до структурно-змістовного наповнення цього поняття. Поняття «потенціал», як би його не трактували різні автори, є прикладом комплексного показника, здатного охарактеризувати не тільки сучасний стан об'єкта, але й найбільш імовірні перспективи

його розвитку. Такий показник, за вказаним тлумаченням, повинен відповідати цілому ряду вимог, у першу чергу, відбиваючи потенційні властивості об'єкта, рівень використання цих «властивостей» і здатність до їх розвитку. Навіть з цього невеликого огляду видно, що єдиного понятійного апарату тут не існує, а той що є – характеризує поняття недостатньо.

Саме тому, ресурсний потенціал є базовим, системоутворюючим елементом економічного потенціалу підприємства, визначає системні ресурсні можливості підприємства та його здатність вирішувати конкретні проблеми й завдання, а, отже, об'єднує в собі цілі, рушійні сили та джерела його розвитку. Виходячи з цього, сутність ресурсного потенціалу характеризується такими ознаками:

- 1) динамічність – сутність ресурсного потенціалу виявляється лише у процесі діяльності підприємства;
- 2) реалізація потенціалу повинна супроводжуватися його зростанням;
- 3) процеси реалізованості (використання) і нарощування ресурсного потенціалу безупинні та взаємодоповнювальні.

Наявність і використання потенціалу більшою чи меншою мірою визначає результат виробничо-збутової діяльності підприємства й полягає у створенні нових цінностей. Основою діяльності промислового підприємства є виробнича система, головна функція якої – процес перетворення вихідних ресурсів у кінцевий продукт, або виробничий процес. Відповідно для промислового підприємства особливого значення набуває ресурсний потенціал.

Виокремлення елементів ресурсного потенціалу є ключовим фактором, що характеризує тип підприємства й відображає його специфіку, накладає відбиток на його поточну діяльність, а також впливає на формування стратегії розвитку та особливості управління. Під час формування та використання ресурсного потенціалу підприємства повинна проводитись його декомпозиція на компоненти, установлюються їх функції та зв'язок, тобто здійснюється структуризація. Це дозволяє чіткіше уявити не тільки сутність ресурсного потенціалу підприємства, але і його структурну побудову, збалансованість якої визначатиме ефективність управління.

У внутрішній структурі будь-якого підприємства, залежно від особливостей його діяльності, можна виділити основні сфери: менеджмент, інформацію, фінанси, маркетинг, виробництво, персонал тощо, наявність яких обумовлює функціональну структуризацію

потенціалу підприємства. У рамках кожної функціональної сфери формується свій внутрішній потенціал, який умовно можна структурувати на об'єктний і суб'єктний залежно від ознак, що лежать в його основі. Однак, згідно з ресурсною концепцією [1–2], економічний потенціал підприємства розглядається як система ресурсів, які вступають у взаємодію й обумовлюють досягнуті результати. Блок ресурсів, незважаючи на нібито однозначність їх трактування, в економічній літературі представлено різним набором модулів. Так, автори блочно-модульної структуризації пропонують у складі ресурсів виділяти кадрові, інформаційні, фінансові й матеріальні. За цим підходом не розглядаються цінні організаційні ресурси та нематеріальні активи.

Отже, елементи ресурсного потенціалу є важливими складовими потенціалу вищого рівня – внутрішнього, економічного, ринкового й, загалом, сукупного. У свою чергу, елементами ресурсного потенціалу підприємства потрібно вважати всі ресурси, які тим чи тим чином пов'язані з функціонуванням підприємства. Вибір найважливіших ресурсів із їх величезної кількості є досить складною проблемою, про що, зокрема, свідчить існування багатьох різних тверджень про склад ресурсного потенціалу. Загалом, погоджуючись із тими авторами, які у склад потенціалу вводять природні ресурси, слід відзначити, що такий підхід є правомірним з точки зору оцінки потенціалу макро- і мезорівня. Що стосується ресурсного потенціалу промислових підприємств, то в його складі необхідно виокремлювати, у першу чергу, трудові, матеріально-сировинні, фінансові та інформаційні ресурси, які беруть безпосередню участь у реалізації функцій підприємства. Згруповано основні структурні елементи, які становлять ресурсний потенціал підприємства (рис. 1).

Динамізм ресурсного потенціалу промислових підприємств обумовлено впливом інновацій, нестабільністю зовнішніх чинників господарювання, кон'юнктурними умовами виробництва. Унаслідок впливу цих чинників постійно відбуваються певні структурні зрушення всередині потенціалу, а також якісні й кількісні зміни техніко-економічних показників, які його характеризують. Ураховуючи те, що всі елементи ресурсного потенціалу функціонують одночасно та у взаємодії, закономірності розвитку потенціалу можуть бути розкриті не як окремо взяті його складових, а тільки як їх поєднання. Тому найбільш об'єктивним методом дослідження складу елементів ресурсного потенці-

алу підприємства як складової системи є системний підхід. Кожен з окремих видів ресурсів представляє собою сукупність можливостей досягнення цілей діяльності підприємства. Крім того, у результаті взаємодії всіх складових системи ресурсів потенціалу досягається ефект цілісності, тобто виникають нові властивості, якими кожен окремий вид ресурсу не володіє.

Отже, виявляється синергійний ефект.

У сучасних умовах конкурентне становище підприємства за інших рівних виробничих, організаційних і фінансових умов визначається ще й діловою репутацією підприємства [3], наявністю в нього позитивного іміджу, що правомірно розглядати як невід'ємний елемент системи ресурсів.

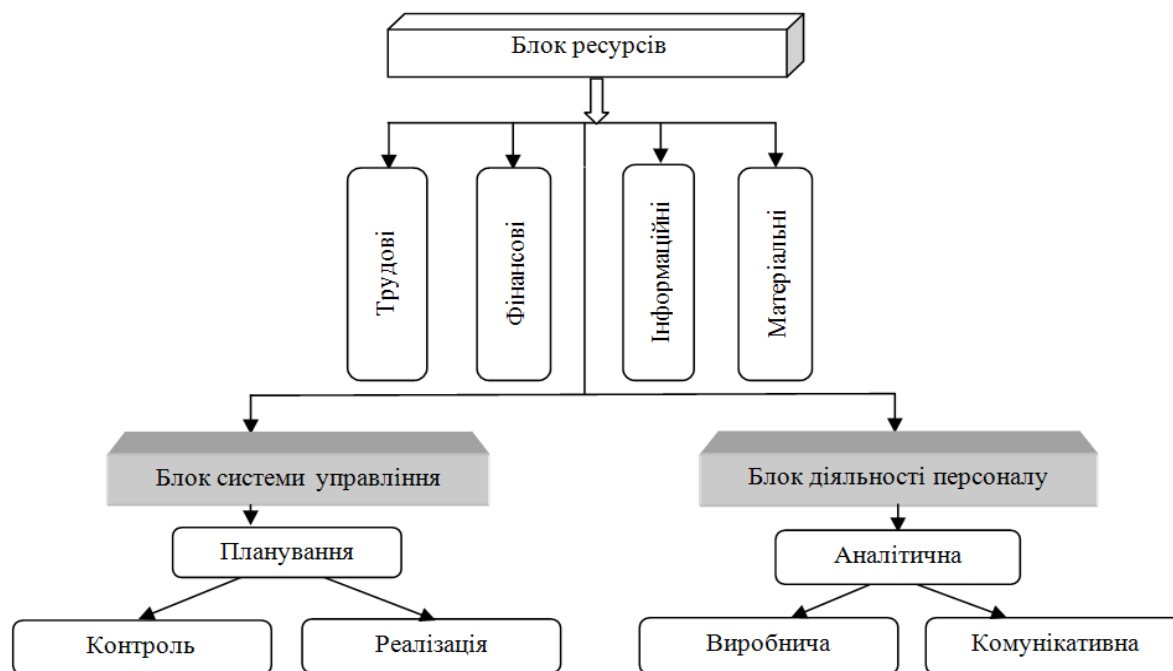

Рис. 1. Блочно-модульна структуризація потенціалу підприємства [доповнено за матеріалами 1, 4]

Головне призначення ресурсного потенціалу підприємства полягає у здатності підприємства реалізувати можливості здійснення статутної діяльності, досягати максимального позитивного результату й забезпечувати розвиток підприємства. Це здійснюється у процесі утворення нових цінностей – виробництва товарів і послуг, тому елементи ресурсного потенціалу повинні цілеспрямовано адаптуватися до вимог виготовленої продукції. Потенціал своє призначення зможе виконати тільки в тому випадку, коли його елементам буде задана натуральна форма та їх кількісне співвідношення буде збалансованим, що зробить його здатним функціонувати. Тобто, коли зміст і характеристики елементів ресурсного потенціалу відповідають дійсності й визначаються параметрами виготовленої продукції та послуг.

У такому випадку всі елементи ресурсного потенціалу слугують одній спільній меті, яка

стоїть перед підприємством, – виготовлення конкурентоспроможної продукції та її реалізація і надання послуг на ринку.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямку. Отже, збалансування ресурсного потенціалу підприємства сприяє підвищенню результативності його діяльності та конкурентоспроможності. А посилення уваги до формування та ефективного управління інформаційною й інноваційною складовою, належної мотивації персоналу – забезпечують формування перспектив розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Краснокутська Н. С. Структуризація потенціалу підприємства / Н. С. Краснокутська // Вісник Хмельницького нац. ун-ту. Еконо-

- мічні науки. – 2008. – № 5. – Т. II. – С. 96–102.
2. Гончар О. І. Розробка стратегії розвитку потенціалу підприємства за умов глобалізації та євроінтеграції / О. І. Гончар // Економіст. – 2015. – № 1 (339). – С. 49–52.
 3. Гончар О. І. Передумови розробки моделі управління потенціалом підприємств в умовах невизначеностей та ризиків [Електронний ресурс] / О. І. Гончар // Економіка: реалії часу. – 2014. – № 6 (16). – С. 199–205. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n6.html> (дата звернення: 11.08.16). – Назва з екрана.
 4. Хомяков В. І. Управління потенціалом підприємства / В. І. Хомяков, І. В. Бакум. – Київ : Кондор, 2007. – 400 с.
- REFERENCES**
1. Krasnokutska, N. S. (2008). Strukturizatsiia potentsialu pidpriemstva [Structuring the potential of the company]. *Visnyk Khmelnyts. Nats. Unyversytetu. Ekonomichni nauky* –
 2. Honchar, O. I. (2015). Rozrobka strategii rozvytku potentsialu pidpriemstva za umov hlobalizatsii ta yevrointehratsii [Forming of the company's amplification potential development strategy in the conditions of globalization and European integration]. *Ekonomist – Economist*, 1 (339), 49–52 [in Ukrainian].
 3. Honchar, O. I. (2014). Peredumovy rozrobky modeli upravlinnia potentsialom pidpriemstv v umovakh nevyznachenosti ta ryzykiv [Background of the development management of the enterprises potential model in the uncertainties and risks]. *Ekonomika: realii chasu – Economy: Realities of time*, 6 (16), 199–205. Retrieved from <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n6.html> (accessed 11 August 2016) [in Ukrainian].
 4. Khomiakov, V. I. & Bakum, I. V. (2007). *Upravlinnia potentsialom pidpriemstva [Management of enterprises potential]*. Kyiv: Kondor [in Ukrainian].

М. В. Гончар (Хмельницький національний університет). **Современные аспекты управления ресурсным потенциалом предприятия.**

Аннотация. Цель статьи заключается в обнародовании мнения автора касательно уточнения сущности ресурсного потенциала предприятия, его структуризации и особенностей управления ним в современных рыночных условиях. **Методика исследования.** Решение поставленных в статье задач базируется на диалектическом подходе и общенаучных методах познания. **Результаты.** Раскрыт авторский подход к определению сущности и структуризации ресурсного потенциала современного предприятия. Акцентировано внимание на том, что ресурсный потенциал является базовым, системообразующим элементом экономического потенциала предприятия, так как именно он определяет системные ресурсные возможности и способность предприятия решать конкретные проблемы и задачи, а, следовательно, объединяет в себе цели, движущие силы и источники потенциального развития. **Практическая значимость результатов исследования.** Обосновано выделение основных элементов ресурсного потенциала, которые имеют ключевое влияние на обеспечение его развития. Исследовано влияние процессов евроинтеграции на управление предприятием и его ресурсным потенциалом.

Ключевые слова: потенциал, ресурсы, ресурсный потенциал, возможности, управление потенциалом, развитие.

M. Gonchar (Khmelnytskyi National University). **Modern management aspects of enterprise resource potential.**

Summary. The purpose of the article is to clarify the essence of the enterprises resource potential, its structure and management features in modern market conditions. **Methodology of research.** The solution of the posed in the article problems is based on the dialectical approach and general scientific methods of cognition. **Findings.** The author's approach to defining the essence and structuring of the resource potential of a modern enterprise is disclosed. The attention is paid to the fact that the

*resource potential is the basic, system-forming element of the enterprise's economic potential, since it determines the system's resource capabilities and the enterprise's ability to solve specific problems and tasks, and, therefore, unites the goals, driving forces and sources of potential development. **Practical value.** The allocation of the main elements of the resource potential, which have a key influence on ensuring its development, is substantiated. The influence of Eurointegration processes on enterprise management and its resource potential was studied.*

Keywords: potential, resources, resource potential, opportunities, potential management, development.

Надійшло до редакції 3 серпня 2016 року.